

DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE AGROTECHNOLOGICAL
UNIVERSITY
Department of Civil Security

I International Scientific and Practical Internet-Conference
**«ENSURING CIVIL SECURITY
IN MODERN CONDITIONS»**

26-30 of April 2021
Melitopol, Ukraine

Міністерство освіти і науки України
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

МАТЕРІАЛИ

I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

Materials of the 1s International Scientific and Practical Internet-
Conference

**«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В СУЧАСНИХ
УМОВАХ»**

**«ОБЕСПЕЧЕНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В
СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ»**

«ENSURING CIVIL SECURITY IN MODERN CONDITIONS»

Збірник наукових праць

26-30 квітня 2021 р.
26-30 апреля 2021 г.
26-30 of April 2021

м. Мелітополь, Україна

ОРГАНІЗАТОР КОНФЕРЕНЦІЇ

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного (Україна)

ПАРТНЕРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Азербайджанський державний аграрний університет
(Азербайджанська Республіка)

Університет цивільного захисту МЧС Білорусії (Республіка Білорусь)
Білоруський державний аграрний технічний університет (Республіка Білорусь)
Казахсько-Російський Міжнародний Університет (Республіка Казахстан)
Ташкентський державний технічний університет імені Іслама Карімова
(Республіка Узбекистан)

**Матеріали публікуються за оригіналами, які представлені авторами.
Претензії щодо змісту та якості матеріалів не приймаються.**

Відповідальний за випуск: к.с.г.н., доцент Яцух Олег Васильович

Забезпечення цивільної безпеки в сучасних умовах : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (26-30 квітня 2021 р., м. Мелітополь, Україна) / за заг. ред. О.В. Яцух. – Мелітополь: ТДАТУ, 2021. – 200 с.

Збірник сформовано за матеріалами I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, яка відбулася з 26 по 30 квітня 2021 року на базі кафедри цивільної безпеки Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. Роботи друкуються у авторській редакції, у збірці максимально зменшено втручання у обсяг та структуру відібраних до друку матеріалів.

Матеріали збірника систематизовані відповідно до визначених тематичних напрямів конференції: безпека життєдіяльності населення; охорона праці і виробничих процесів; пожежний захист і промислова безпека; цивільний захист.

Збірник орієнтований на широке коло читачів, які цікавляться питаннями безпеки життєдіяльності, охорони праці та цивільної безпеки в сучасних умовах.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ	7
Абракітов В.Е., Оржицька К.С. Оптимізація шумового режиму населених місць	8
Амонова Г.Б., Мухаммадов Ш.А., Сулейманов А.А. Экстремал ва кризис вазиятларда йўл ҳаракати хавфсизлигининг бошқарувчи программасини ишлаб чиқиш	13
Аяпбергенова А.А., Капанова А.Т. Безопасность жизнедеятельности строительства в чрезвычайных ситуациях	18
Ералы Ж.А., Абдугалиева Г.Ю. Карьеры, их негативное влияние на окружающую среду и безопасность жизнедеятельности населения	22
Лисенко Н.Ю., Гранкіна О.В. Оцінка ризику експлуатації автозаправних станцій м. Мелітополь	28
Нугуева Ш.С., Халилов Р.Т., Маммадов Э.А. Исследование загрязнения воздуха западного региона Азербайджана тяжелыми металлами и радионуклидами методом мохового биомониторинга	33
Стасюк В.М. Важливість підготовки фахівців із цивільної безпеки	38
Ушкац С.Ю., Маркіна Л.М., Савіна О.Ю., Жолобенко Н.Ю. Сучасний стан системи першої допомоги в Україні	41
Яцух О.В. Актуальність запровадження ризик-орієнтованого підходу для потенційно-небезпечних об'єктів Запорізької області	44
СЕКЦІЯ 2. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ	50
Березуцький В.В., Льїнська О.І. Ризики та безпека праці	51
Вісин О.О., Федорчук-Мороз В.І. Зменшення електротравматизму при дотриманні правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів	59
Гаркуша А.В., Андруш В.Г., Белохвостов Г.И. Практика проведения лабораторных работ в Белорусском государственном аграрном техническом университете в условиях COVID-19	63
Қуандық З.С. Қазақстан ауыл шаруашылығының маркетингтік зерттеуі	66
Малюта С.І., Лисенко Ю.А. Передові технічні рішення запобіжних пристроїв машин та механізмів	69
Пинчук А.А., Андруш В.Г., Белохвостов Г.И. Показатели температуры и скорости движения воздуха в кабине трактора	74
Рогач Ю.П., Зоря М.В. Дослідження закономірностей виникнення виробничих небезпек та травмонебезпечних ситуацій в аграрному секторі економіки України	79
Русских В.В., Андруш В.Г., Белохвостов Г.И. Решения, повышающие безопасность работы габаритной сельскохозяйственной техники под линиями электропередач	83
Скрипник О.С., Грязнова С.А. Дослідження перспектив використання ВІМ-технології для підвищення рівня охорони праці в будівництві	87

Тлеугажинова А.А., Санатова Т.С. Прогнозирование и управление охраной труда на предприятиях машиностроения	92
Цимбал Б.М., Соіна К.О., Морозова Д.М. Забезпечення епідеміологічної безпеки медичного персоналу	96
Шароватова О.П. Освітні програми з охорони праці у світлі забезпечення якості вищої освіти	101
СЕКЦІЯ 3. ПОЖЕЖНИЙ ЗАХИСТ ТА ПРОМИСЛОВА БЕЗПЕКА	108
Ахметов Т.К., Имангазин М.К. Оценка риска опасности на Жанажольской базе приготовления химических реагентов Актыобинской области Республики Казахстан	109
Беликов А.С., Налісько Н.Н., Шаломов В.А., Снігуров В.А. К вопросу оценки дымообразующей способности и токсичности огнезащитных покрытий	115
Головін Д.С., Малюта С.І. Передові технічні рішення первинних засобів пожежогасіння	119
Гранкіна О.В. Забезпечення надійності автоматичних установок пожежогасіння	123
Капанова А.Т., Акишев У.К. Эффективность профилактической деятельности обеспечения безопасности строительного объекта от пожаров	127
Карсакова Г.Г., Имангазин М.К. Исследование промышленной безопасности Анастасьевского месторождения известняков Актыобинской области Республики Казахстан	131
Мовчан С.І., Мазілін С.Д. Фактори екологічної безпеки гальванічного виробництва система оборотного водопостачання	138
Саидов М.С., Нуриддинова Н.У., Сулейманов А.А. Ёнґин-техник экспертизаларни ўтказишда ёниш ташаббускорларини аниқлашни такомиллаштириш	143
Саматов Б.М., Имангазин М.К. Исследование промышленной безопасности на карьере Тамдинский-II Актыобинской области Республики Казахстан	148
Толегенова М.С., Имангазин М.К. Исследование промышленной безопасности на хромовом месторождении Восход Актыобинской области Республики Казахстан	155
СЕКЦІЯ 4. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ	159
Абдуллаев А.А., Тихонов М.М., Акулич И.П. Методика оценки эффективности алгоритма действий должностных лиц при ликвидации аварийных разливов нефти в бассейне Каспийского моря Азербайджанской Республики	160
Аймагамбетова Ж.Р. Азаматтық қорғаныстың нормативтік-құқықтық ерекшеліктері	165
Давлеткалиева К.Б., Идрисова А.Р. Поддержка населения путем внедрения механизмов финансирования здравоохранения в условиях пандемии	169

Давлеткалиева К.Б., Идрисова А.Р. Оценка проблем финансового обеспечения сельского хозяйства в условиях пандемии	173
Иманбаева З.О., Бухарбаев Ш.М., Қонақова Г.М. Кредиттік қызметтер мен өнімдер нарығындағы инновациялар	177
Иманбаева З.О., Бухарбаев Ш.М., Шибинтаева Г.Р. Ауыл шаруашылығы өнімдері: ішкі нарықта сату және экспорт	180
Капанова А.Т., Акишев У.К., Давлешаридзе И.В. Организация дуальной подготовки студентов как способ повышения мотивации к проектной деятельности	182
Мохнатко І.М., Шац Н.О., Мандзій В.В., Хараім М.Г. Основні функції органів місцевого самоврядування щодо підтримки єдиної державної системи цивільного захисту територіальних громад України	186
Ниязбаева А.А., Досмагамбетова Н.А. Социальная защита населения в условиях пандемии	191
Скачок В.В., Головін Д.С. Визначення найбільших техногенних загроз Запорізької області	196

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО ПІДТРИМКИ ЄДИНОЇ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ

Мохнатко І.М., к.т.н., доцент

Шац Н.О., здобувач вищої освіти

Мандзій В.В., здобувач вищої освіти

Хараїм М.Г., здобувач вищої освіти

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна

Постановка проблеми. Однією з основних реформ, що здійснюються в Україні, є впровадження децентралізації влади. Система місцевого самоврядування яка існувала раніше не задовольняла потребам суспільства. Функціонування органів місцевого самоврядування у більшості територіальних громад не забезпечувало належного створення та підтримки єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ).

У сучасних умовах господарювання проблема ЄДСЦЗ набуває особливої актуальності. І в цьому важливе значення належить ефективній та своєчасній системі реформ, які повинні здійснюватися не лише на загальнодержавному рівні, а стосуватись органів місцевого самоврядування.

Основна проблема у цьому питанні полягає в оптимальному поєднанні місцевих і загальнодержавних інтересів та в реалізації цілеспрямованої політики щодо впровадження та підтримки ЄДСЦЗ на місцях.

Тому одним із основних заходів сучасного реформування адміністративно-територіального устрою країни є побудова надійної системи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, здатної гарантувати безпеку населення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В Україні проводиться робота з удосконалення ЄДСЦЗ через упорядкування законодавчої бази.

Прийнятий у 2013 р. Кодекс цивільного захисту України [1] включає в себе основні положення щодо побудови та організації діяльності державної системи цивільного захисту її органів управління, визначає повноваження центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, визначає принципи побудови цивільного захисту й завдання ЄДСЦЗ, склад сил цивільного захисту, порядок їх утворення та врегулювання інших питань у цій сфері.

Аналіз світового досвіду показує, що особливістю побудови та функціонування ЄДСЦЗ провідних країн світу є: наукове та економічне обґрунтування питань, пов'язаних з цивільним захистом; безумовне виконання юридичних і правових законодавчих актів; прозорі і зрозумілі механізми реалізації завдань цивільного захисту; підтвердження прийнятих програм і заявлених цілей фінансовими й матеріальними ресурсами; стабільність системи управління цивільного захисту та сил цивільного захисту. Тому саме на цьому

слід зосередити увагу під час чергового реформування ЄДСЦЗ України, останні зміни якого відбулись у 2020 р. [3].

Основні матеріали дослідження. У ході реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади важливі для безпеки населення, в сфері ЦЗ повноваження передано до територіальних громад.

Запорізька область нараховує у своєму складі 5 районів, в яких є 67 об'єднаних територіальних громад. Населення складає 1 682 534 чоловік на території яка складає 26 737,37 км². Саме на рівні територіальних громад організуються та реалізуються основні заходи захисту населення і територій, в сфері цивільного захисту.

Кожна територіальна громада має навчитися планувати та організовувати захист населення і територій від ймовірних надзвичайних ситуацій відповідно до Кодексу цивільного захисту України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших чинних нормативно-правових актів.

Відповідно до пункту 19.2 [1] визначені повноваження органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту.

Але на сьогодні система місцевого самоврядування не завжди задовольняє потребам суспільства через не досконале виконання всіх повноважень органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту.

На цей час у більшості територіальних громад не забезпечується надання населенню органами місцевого самоврядування, високоякісних і доступних адміністративних та інших послуг на відповідних територіях. Також це стосується забезпечення та створення в громаді ефективної системи цивільного захисту щодо належного захисту населення і територій громад від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

В деяких випадках, державні програми з питань цивільного захисту, не завжди фінансуються на достатньому рівні, внаслідок чого не можуть бути виконані у повному обсязі.

На території більшості створених ОТГ є всі види небезпеки: техногенного походження – хімічна, біологічна, радіаційна, гідродинамічна, пожежно-вибухова; природного походження – підтоплення повеннями та ґрунтовими водами, інші небезпечні процеси.

Зміни стали відчутними на місцевому рівні невдовзі після ухвалення Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [4]. Але у багатьох випадках, в наслідок реформ на місцях більшість територіальних громад залишаються наодинці зі своїми проблемами.

Визначені Законом № 280/97-ВР [5] повноваження органів місцевого самоврядування з питань цивільного захисту практично не змінилися, за винятком того, що з прийняттям Кодексу цивільного захисту України [1] були внесені зміни до п. 3 ст. 36 цього закону – закріплено, що до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить таке делеговане повноваження як організація та участь у здійсненні заходів, пов'язаних з цивільним захистом (ЦЗ) на відповідній території.

Законом України «Про місцеве самоврядування України» та статтею 19 Кодексу цивільного захисту України визначено повноваження органам

місцевого самоврядування у сфері організації заходів цивільного захисту, а саме – запобігання надзвичайним ситуаціям, захисту населення і територій від природних та техногенних загроз, реагування на надзвичайні ситуації та ліквідації їх наслідків [1, 5].

Нормативно-правові акти і методичні рекомендації останніх років визначили широку низку повноважень об'єднаної територіальної громади у сфері цивільного захисту. Відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [4], первинним суб'єктом місцевого самоврядування, носієм його функцій і повноважень є територіальна громада.

Однією із надзвичайно важливих ланок у ланцюзі протидії надзвичайним ситуаціям є підготовка територіальної громади щодо виникнення різних НС.

Відповідно до Кодексу цивільного захисту [1] та Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [6] до компетенції об'єднаної територіальної громади у сфері цивільного захисту пропонується віднести наступні повноваження:

- своєчасно здійснювати забезпечення оповіщення та інформування населення про загрозу і виникнення НС. Згідно [1] місцеві автоматизовані системи централізованого оповіщення функціонують у відповідних адміністративно-територіальних одиницях для забезпечення прийому сигналів і повідомлень від територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення та здійснення оповіщення у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.

- організувати роботи пов'язані з гасіння пожеж та ліквідацією наслідків НС. Організація гасіння пожеж у сільській місцевості, повинна відповідати вимогам щодо прибуття першого підрозділу до об'єкта гасіння пожежі в допустимі значення (20 хв.). Концепцією [6] до основних повноважень органів місцевого самоврядування віднесено забезпечення гасіння пожеж, подальший розвиток існуючих та утворення нових пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення місцевої та добровільної пожежної охорони. Гасіння пожеж має здійснюватися спільними зусиллями підрозділів місцевої пожежної охорони, добровільних пожежних команд та пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС.

- організація укриття населення в захисних спорудах цивільного захисту. Необхідно контролювати стан захисних споруд цивільного захисту на території громади, вчасно організувати укриття населення в захисних спорудах.

- організація та здійснення евакуації населення, майна у безпечні райони, розміщення та забезпечення життєзабезпечення населення. Оцінка обстановки, яка може виникнути на території ОТГ при надзвичайних ситуаціях і потребує проведення обов'язкових евакуаційних заходів. Заздалегідь здійснювати планування евакуаційних заходів та проводити організаційну роботу щодо роз'яснення населенню порядку дій під час евакуаційних заходів.

- забезпечення хімічного, радіаційного та медичного захисту населення. Необхідно провести оцінку впливу наявних хімічно небезпечних об'єктів в зонах прогнозованого забруднення. Організувати забезпечення ЗІЗ населення від небезпечних хімічних та радіоактивних речовин. Створення системи спостереження за радіаційно-хімічною обстановкою на території громади.

- здійснення навчання населення до дій у надзвичайних ситуаціях. Організувати роз'яснювальну роботу, забезпечити інформування населення в громадах щодо дії на випадок НС.

- створення та розвиток місцевих пожежних команд. Органам місцевого самоврядування створювати місцеву пожежну охорону. В кожному населеному пункті громади формуються добровільні пожежні формування, які проходять відповідну підготовку та взаємодіють із підрозділом пожежної охорони громади, в зоні дії якого розташований населений пункт.

Крім того, особи керівного складу та фахівці органів місцевого самоврядування, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, у перший рік призначення на посаду і періодично один раз на три-п'ять років зобов'язані проходити навчання.

На сьогоднішній день вкрай важливим для попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій є ефективна система державного управління. Надзвичайні ситуації будь-якого характеру завжди приносять негативні наслідки як для всієї соціально-економічної системи країни, так і для кожної людини. І оскільки вони поширюються досить швидко, важливим є своєчасно та оперативно відреагувати на них та мінімізувати їх наслідки. Саме ці завдання повинні бути в пріоритеті органів місцевого самоврядування.

Органи місцевого самоврядування повинні швидко та професійно реагувати на надзвичайні ситуації. Однак на ефективність діяльності органів місцевого самоврядування впливає механізм взаємодії між різними рівнями місцевого самоврядування, а також достатньої кількості сил та засобів [7].

Серед широкого спектру проблем у сфері цивільного захисту територіальних громад особливе занепокоєння протягом тривалого часу викликає незадовільний стан протипожежного захисту сільської місцевості, де щороку виникає більше 35 % від загальної кількості пожеж із загибеллю близько 50 % людей, а прямі збитки сягають сотні мільйонів гривень [8].

У 2016 році, з метою надання допомоги органам місцевого самоврядування новостворених об'єднаних територіальних громад щодо ефективної організації їх роботи з питань цивільного захисту Державна служба України з надзвичайних ситуацій започаткувала розробку Практичного poradnika, який містить зразки типових документів, алгоритмів дій, варіанти рішень місцевих рад та виконавчих органів. Зміст цього Практичного poradnika відображає основні завдання об'єднаних територіальних громад з питань цивільного захисту [9].

Варто зауважити, що проблема вдосконалення державного управління у сфері цивільного захисту, запобігання і ліквідації надзвичайних ситуацій має велике соціальне значення і тому набуває все більшої актуальності в сучасній науці. Так, сьогодні ризик виникнення в Україні надзвичайних ситуацій залишається ще достатньо високим, а рівень негативних техногенних та екологічних чинників у декілька разів перевищує середньоєвропейський.

Висновки та рекомендації. Таким чином, на сьогоднішній час проблема цивільного захисту територіальних громад є надзвичайно актуальною та важливою для захисту населення та територій від різних НС. Важливу роль у забезпеченні цього відіграють органи місцевого самоврядування.

Основні функції органів місцевого самоврядування із забезпечення цивільного захисту та створення ЄДСЦЗ територіальних громад потребують належного вдосконалення. Варто зазначити що таке реформування повинно відбуватись на основі досконалої нормативно-правової бази в країні. Тому першочерговою задачею для забезпечення надійного захисту населення є та територій від впливу надзвичайних ситуацій є вдосконалення вітчизняного законодавства з цивільного захисту та надзвичайних ситуацій.

Література

1. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – 2012. Режим доступу до сайту: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 р. № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту» // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – 2014. Режим доступу до сайту: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF>.
3. Кулешов М.М. Сучасні виклики для державної політики у сфері цивільного захисту в Україні / М.М. Кулешов, В.О. Росоха // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління. – 2014. – Вип. 2. – С. 167-175. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2014_2_24.
4. Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII «Про добровільне об'єднання територіальних громад» // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – 2015. Режим доступу до сайту: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
5. Закон України від 21.05.1997 р. № № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні» // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – 1997. Режим доступу до сайту: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
6. Розпорядження КМУ від 01.04.2014 р. № 333-р «Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» // Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – 2014. Режим доступу до сайту: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>.
7. Рогуля А.О. Роль органів місцевого самоврядування в забезпеченні безпеки життєдіяльності територіальних громад / А. О. Рогуля // Інвестиції: практика та досвід : наук.-практ. журн. – 2017. – № 2. – С. 99-102.
8. Андронов В.А. Сучасний стан організаційно-правового забезпечення державного управління пожежною безпекою в Україні: монографія [Електронний ресурс] / В.А. Андронов, С.М. Домбровська, О.М. Семків, В.Ю. Назаренко. – Х., 2014. – 230 с. – Режим доступу: <http://nuczu.edu.ua/ukr/science/kriz/print/>.
9. Практичний poradnik z realizacii osnovnih zakoniv civilnogo zaxistu v umovah reformuvannya mistseвого самоврядування та територіальної організації влади в Україні / [М.В. Білошицький, О.Я. Лещенко, В.І. Мазуренко, М.О. Маюров, В.М. Михайлов, А.М. Мул, Н.М. Романюк]; за заг. ред. П.Б. Волянського. К. : ІДУЦЗ. – 2016. – 64 с.